

Hesło na lěto 2025: princip popjelawki

**Pruwujće wšitko,
to dobre wobchowajće!**

1 Tes 5,21

Princip popjelawki so nam na spočatku noweho lěta 2025 sobu na puć da. Jeje macocha chcyše jej zle načinić a jej škle čóčkow do popjeła wusyprny. Za dvě hodzinje měješe wšě čóčki zaso zwuběrane měć. Macocha sej myśleše, zo holca to nihdy nanihdy njezdokojna.

Tola popjelawka wědžeše sej radu a prošese hołbje wo pomoc: „Prošu was, lube ptački: Te špatne do horleška, te dobre do talerka!“ Tak zwuběrachu hołbje w krótkim času wšě čóčki z popjeła – cyle po bibliskim hesle: „Pruwujće wšitko, to dobre wobchowajće!“

Popjelawka a japoštoł Pawo! wobaj běštaj w ćežkej situaciji. Popjelawka bě swoju mać zhubiła a měješe wšednje wusměšowanja a hanjenja macochi a sotrow znjesć. Japoštoł Pawo! porno temu bě na swojej druhej misionerskej jězby někotre měsacy w grjekskej wikowanskej metropoli Tesaloniki žiwy był a tam mału křescansku wosadu natwaril.

Naposledk pak wjedžeše jeho poselstwo k njeměram, tak zo dyrbyeše ze swojimaj sobudžełaćerjomaj Silwanusom a Timoteusom město wopušćić. Njemóžeše hižo žony, mužow a swójby, kotrež bě zeznał, wosobinsce přewoźeć a we wěrje skrućeć.

Zwosta jemu jenož list napisać. A tak je wone najstarše pismo Noweho zakonja, 1. list na Tesaloniskich, wokoło lěta 50 po Chrystusu nastalo, w kotrohož je hesło na lěto 2025 wuwzate.

Po cyłym lisće džakuje so japoštoł Pawo! Bohu za mału nowu wosadu w Tesaloniki. Jenož naposledk wosadnym hišće napominanje sobu na puć da:

„Wjeselće so kóždy čas, modlće so bjez přestaća, džakujće so we wšem, přetož to je Boža wola w Chrystusu za was. Pruwujće wšitko, to dobre wobchowajće! Wšeho zleho so zdalujće!“ (1 Tes 5,16–18.21)

Napominanja, dobre rady: Z nimi wšak je to tajka wobužna wěc. Wězo ma japoštoł Pawo! prawje, zo je přeco derje, wšitko dokładnje pruwować a to dobre wobchować. Ale poprawom su mi słowa japoštoła Pawo! – runje na spočatku noweho lěta – tež prosće přežadanje.

Wšitko, woprawdže wšitko, mam lětsa pruwować? Kotry jogurt w kupnicy kupju, runje tak tež počahi k znatym, hač mi woprawdže tyja, a potom snano tež hišće swójsku wutrobu?

Pola popjelawki bě to konkretna wěc: Čóčki z popjeła a hotowe.

Ale japoštoł Pawo! wužiwa rady superlatiwu: „Pruwujće wšitko!“ Hižo w lońšim hesle rěkaše pola njeho: „Wšitko, štož činiće, njech so stanje z lubosću!“ (1. Kor 16,14) Zrozumju słowa japoštoła Pawo! tak, zo njeńdže wo stajne pru-

wowanje a kontrolu w žiwjenju (kiž je přewšo napinaca!), ale zo jedna so wo nastajenje k a w žiwjenju.

Nic wšitke wobćežnosće, dvě a konflikty mamy lěta dołho sobu nosyć, ale so z tym abo tamnym rozohnować a dobre dopomnjenki, nastajenja a počahi wobchowac: Wone, kiž mi woprawdže tyja. Měrisko su při tym wěra, lubosć a nadžija. Pruwujće wšitko na wěrje, lubosći a nadžiji, to dobre wobchowajće a wšeho zleho so zdalujće!

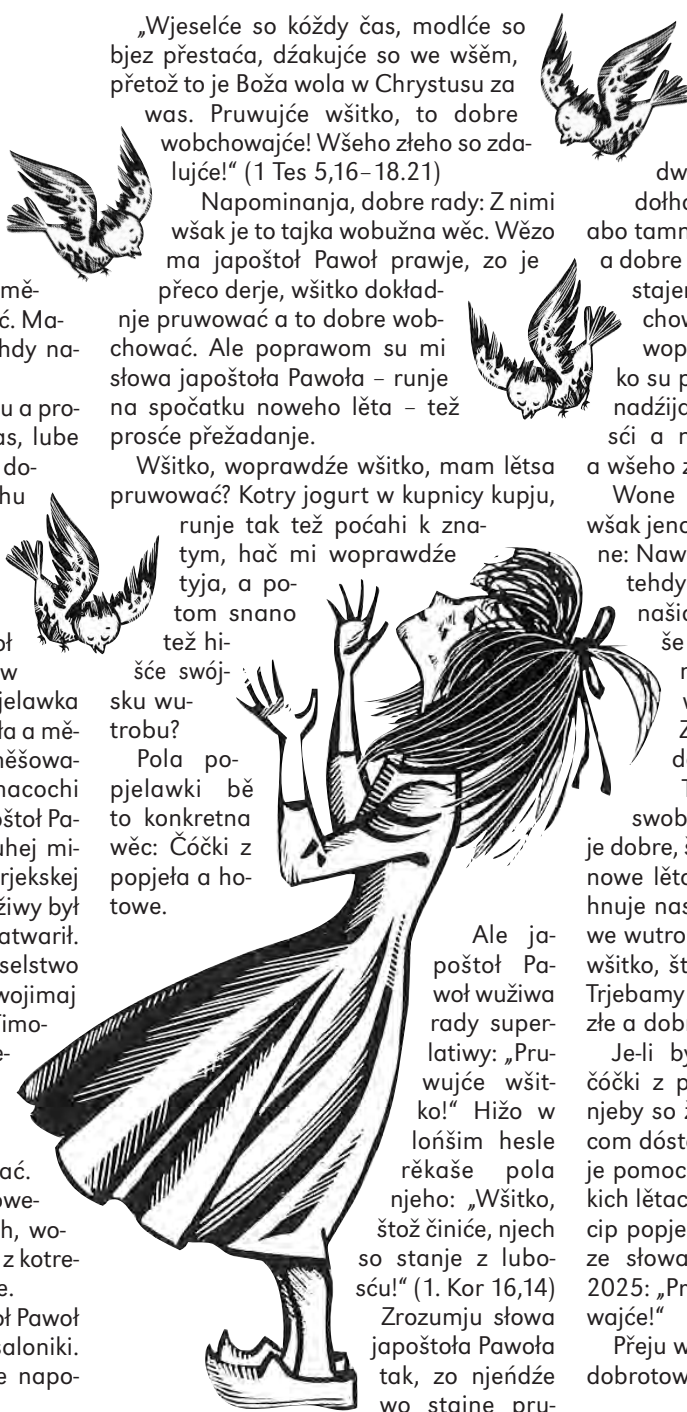
Wone słowa japoštoła Pawo! njejsu wšak jenož za kóždeho wosobinsce myslene: Nawopak! Su hišće bóle za wosadu – tehdy w Tesaloniki, ale tež džensa w našich wosadach a wěsće tež za naše serbske ewangelske žiwjenje – myslene: Što móžemy wobchowac? Što tyje skrućenju we wěrje? Z čim móžemy so z dobrým swědomjom rozohnować?

Tak čitam hesło 2025 jako wuswobodjenje! So na to wusměrić, štož je dobre, štož nam tyje. Njewěmy, što nam nowe lěto přinjese. Tola lětuše hesło pohnuje nas, na to dobre zhladować a tute we wutrobje wobchowac. Wězo njebudže wšitko, štož lětsa dožiwimy, jenož dobre. Trjebamy potajkim zmužitosć a mudrosć, zle a dobre rozeznawać.

Je-li by popjelawka nad nadawkom čóčki z popjeła zwuběrać zadwělowała, njeby so ženje do hrodu a na reje z princem dóstała. Je zmužiće swój puć kročiła, je pomoc přiwažala a naposledk – po ćežkich lětach – swoje zbožo namakała. Princip popjelawki so wuplać! Abo hišće raz ze słowami japoštoła Pawo! na lěto 2025: „Pruwujće wšitko, to dobre wobchowajće!“

Přeju wam žohnowane nowe lěto poľne dobrotow a hnady!

Jadwiga Malinkowa

„Přeju Ći Bože žohnowanje“

Lube dĕĭi, snano je teŭ hižo raz we wašich kartach k narodninam stało přeĆe: Bože žohnowanje. Sĕe so potom snano prašeli, što to konkretnje rĕka? Znate je Bože žohnowanje z kemšow. Na kŏncu žohnuje duchowny wosadu. Ja sym raz wo tym přemyslowała, što to poprawom woznamjenja a wobsahuje.

Hižo w Starym zakonju, jako Israeliĭa přeŭ pusĭnu puĆowachu, naspomni so Bože žohnowanje. Bóh pŕikaza Mójzasej, zo duchowni ludej tute posrĕdkuja. Tak dopominachu so Ćlowjekoj přeĆo zaso na Boha jako lubowaceho nana, kotryŭ chce swojim dĕĭcom něšto dobreho Ćiniĭ. Za žohnowanje da Bóh duchownym sĕĕhowace sŏwa:

„Knjez poŭohnuj tebe a škitaj tebe;
Knjez rozswĕĭ svoje wobliĆo nad tobu a budŭ tebi hnadny;
Knjez pozbĕhń swoje wobliĆo na tebe a daj tebi mĕr.“

Tute sady su zawĕsĕe wšitkim znate. HaĆ do dĕzsnisĕeho zakŏnĕa so tak skoro kŏŭde kemše. W tutych sŏwach namaka so ŭro žohnowanja. Je to přeĆe, zo Bóh Ćlowjeka škita, jemu jeho zmylki woda a jemu mĕr dari.

Jednotliwe sŏwa maja šĕroki woznam. Škitaĭ mŏŭe Bóh Ćlowjeka na pŕiklad pŕed chorosĕu, pŕed hŏdom, pŕed wŏjnu, pŕed

bjezdĕŭnosĕu atd. Jako lubowacy nan přeje seŭ wŏn, zo so jeho dĕĭcom derje dĕe.

Druha sada žohnowanja zabĕra so z wodawanjom winow. Na jednom boku Bóh nam naše winy woda, hdyŭ jeho wo to prosymy. Tak wolŏŭimy swoje swĕdomje. Na druhim boku je pak teŭ waŭne, zo so pola sobuĆlowjeka zamoŭwimy, hdyŭ njejsmy so prawje zadĕrŭili. Bóh chce nam pŕi tym pomhaĭ. Wŏn podpĕra nas teŭ w tym, zo so k dobremu zmĕnimy a bŏle na to dŭiwamy, štoŭ druhim tyje. Tak polĕpši so mjezsobne zhromadne ŭiwjenje.

W tŕeĕej sadĕe žohnowanja pŕilubi so nam Boŭi mĕr. Je jara rjenje, hdyŭ tutŏn w Ćlowjeku knjeŭi. Potom smy spokojom a strachi a starosĕe so pomjeŕša. Wĕmy, zo leŭi wšitko w Boŭich rukach a dowĕrjamy jemu.

Cyŭkownje hoĭŭi so rjec, zo je Bože žohnowanje wšo to dobre, štoŭ druhim luĭŭom pŕejemy, sami pak njezdokonnjamy jim daĆ. Bóh

chce je rady dariĭ, dokelŭ nas lubuje. Jako kŕesĕenjo mŏŭemy jeho w modlitwje wo nje prosyĭ, ale smĕmy je teŭ druhim Ćlowjekam wupŕeĭ. To wŏn tehorunja wusŭŭi.

Njeŕŭdŭe to jenoŭ w cyrkwi, ale kŏŭdy kŕesĕan mŏŭe druhoho žohnowaĭ. K temu teŭ njejsu wosebite sŏwa tŕĕbne. Nĕkotŕi starši žohnuja na pŕiklad svoje dĕĭĭ, hdyŭ rano dom wopuŭŭa. Teŭ w sŏwje „Boŭemje“ tĕi žohnowanje, dokelŭ rĕka „Dŭi w Boŭim mjenje!“

Tuŭ je to jara rjane přeĆe, hdyŭ steŭi w kartce k narodninam: „Přeju Ći Bože žohnowanje.“ Waša **Katja Meyerowa**

Na wobrazu je so wosom wĕcow schowaŭo, kiŭ so do zymskeho wobraza njehodŭa. Namakaĕe je? Rys.: Katja Meyerowa

Ekumeniski nyšpor

Na 1. njeĭzeli po Tŕoch kralach, 5. januara, wotmĕje so w 14.30 hoĭ. serbski ekumeniski nyšpor z kanonikom Witom Sĕapa-

nom a sup. Krystofom Rummelom w cyrkwi Naŭeje lubeje knjenje w Budyŭinje. Pŕizamkne so zhromadna hodowniĕka na Benowej ŭurli.

Zwukowa instalacija

Spirituelnu zwukowu instalaciju wo psalmje 23 mŏŭa wopytowarjo po lĕĕe 2021 znowa w Rakeĕanskej cyrkwi doŭiwĭ. Wona je haĆ do njeĭzele, 2. februara, pŕistupna. Psalm wo dobrym pastyrju pŕedstajeja w modernym wobĭdŭĕtanju a ze swĕŭŭowymi efektami. Cyrkej je wšĕdnje wot 9 do 20 hoĭ. wotewrjena. Zastup je darmotny.

Wosebite zarjadowanja 2025

08.02. sobota

9.30 hoĭ. hŏwna zhromadŭzna Serbske-

ho wosadneho zwjazka w Hoĭŭiju

25.–27.04. pjatk do njeĭzele

Serbski ewangelski kŏnc tyĭŭdenja w Hainewaldŭe

17./18.05. sobota a njeĭzela

Serbski cyrkwinski dĕen w Husce

16.08. sobota

14.00 hoĭ. swŏjbne puĆowanje a dworowy swjedŭen w Hrubjelĕicach

20.09. sobota

14.00 hoĭ. dĕŭŭarniĕka Bjesadow w Rakecach

31.10. reformaciski swjedŭen

14.00 hoĭ. hŏwna zhromadŭzna SET

07.12. 2. adwent

14.30 hoĭ. kemše w Budyŭinje w Michaŭskej cyrkwi, po tym adwentniĕka na farje

Prěni adwent w Slepom

Zastupuju wosadnu fararku měješe sup. n. w. Jan Malink přěnju adwentnu njedzělu dwurěčne kemše w Slepom. Po zwučenej tradiciji wužohnowa na nich Slepjanske džěćetko ze swojimaj přewodnicomaj. W předowanju staji měrowe poselstwo džěćetka nětčišim wójnam a přiběracej namocy, šćuwańcy a militarizaciji na swěće napřečo. Rowniske glosy a Slepjanske jutrowne spěwarki swjedzenske kemše ze serbskimi kěrlušemi wobrubichu.

Po připołdnju zhromadzi so sydom wosadnych na farje k serbskemu wosadnemu popołdnju. Zhromadnje ze sup. n. w. Malinkom swječachu nutrnost a zanjesechu adwentne spěwy. Ze zwonjenjom zwónčka zastupi džěćetko z přewodnicomaj a wšěch přítomnych z trójnym pomajkanjom a z dótknjenjom z prutom požohnowa. Wo adwentnu swačinu postara so Gertrud Hermašowa. Wšo najlěpše wupřachu zhromadzeni predikantej Manfredej Hermašej, kotryž měješe so bórže na operaciju do chorownje podač. Při bjesadže spominachu wosebje na zrudny dóńt Miłoraza, kiž so po lěstotkach runje nětko brunicy dla wopruje.

Někotři ze zhromadzenych podachu so po tym hišće do Serbskeho kulturneho centruma, hdžež dožiwichu na pońnje wobsadženej žurli dwuhodžinski program Slepjanskeho folklorneho ansambla.

Tutu wosebitu njedzělu dožiwištaj tež studentaj fotografije z wysokeje šule w Hannoveru, młody muž z Rudnych horow a młoda žona z Moskwy. Wot ranja hač do wječora měještaj skladnost, hajeńje serbskich adwentnych tradicijow w Slepom fotografisce zapopadnyč.

Trudla Malinkowa

Wužohnowanje džěćetka na kemšach w Slepjanskej cyrkwi

Foto: Justyna Michniuk

Hodźijska hodowna jědla – dar z Bayerskeje

W Hodźijskej cyrkwi njesteji lětsa jako hodowny štom žadyn šmrěk z Hornjeje Łužicy, ale jědla z frankskich šmrěčinow (Fichtelgebirge). To je wuslědk zhromadnje akcije zakładneje šule w Selb, bayerskeho statneho lěsnistwa, přirodowego parka šmrěčinow kaž tež pórcinownje w Selb.

W pórcinowej manufakturje Rosenthal w Selb-Rothbühl přewjedu kóžde lěto šulski projekt, w kotrymž šulerjo zakładnych šulow hodownu pychu z pórcina zhotowja. Nastate debjenki so za karitatiwne zaměry předawaja. Z wunoška plaća so wšě wudawki za šulske džěćo w Keniji. Nimo toho jědže rjadownja ze Selba z hodownym štomom na wosebite městno w Němskej abo we wukraju, zo by jón tam přepodała a při tym swoju wědu rozšěrjała.

Přěnju tajku akciju přewjedzechu 2011, hdyž hodowny štom Němskemu zwjazkowemu sejmej do Berlina dowjezechu. Po tym běchu mjez druhim w Europskim parlamencie w Strašburgu, pola zwjazkowego prezidenta Gaucka w hrodže Bellevue w Berlinje, w němskim wulkopóslanstwe w Praze a w muzeju Bauhaus we Weimarje. Zo sej lětsa do Hodźija dojdžechu, je wuraz zajima za Serbow we Łužicy.

W šmrěčinach čerstwje pušćany, něhdže wosom metrow wysoki štom přiweze specialne jězdźidło wutoru, 3. decembra, do Hodźija. Něhdže pjatnaće pomocnikow, mjez nimi kameradojo wohnjoweje

wobory, donjese štom do cyrkwe a jón tam nastaji.

Wjeršk akcije bě pjatk, 6. decembra, swjatočnosť w cyrkwi z dokónčenjom pyšenja a z přepodačom štoma Hodźijskej wosadže. K temu witaše Serbski superintendent Krystof Rummel něhdže 20 šulerkow a šulerjow 4. rjadownje zakładneje šule w Selb a jich přewodžacych dorosčonych. Z Hodźija běchu přítomni šulerjo nabožiny 3. a 4. lětnika ze swojej wučerku

Pórcinowa kralowna Nadja I. ze Selb a Rafaela Wićazowa z Radworja Foto: H. Pittermann

Lindu Alhelm a někotři wosadni. Gerat Krawc jako nawoda Hodźijskeje Bjesady a ZARI-motiwatorka Rafaela Wićazowa rozložistaj hosćom stawizny a kulturu Serbow. K temu bě knjeni Wićazowa w swojej katolskej swjedzenskej drasće přišla.

Nawodža hosći ze Selb rozložichu wobzah a zaměr projekta a předstajichu pórcinowu kralownu Nadju I. Tamniši šulerjo přednjesechu mały hudźbny program, do kotrehož běchu zdžěla tež Hodźijscy šulerjo zapřijeji. Po tym pyšachu džěći jědla ze sobupřiwjezenymi debjankami z pórcina. Naposledk so wšitcy před wupyšenej jědla fotografowachu.

Po zhromadnym wobjedže w kantorače předstajichu džěći z pěstowarnje w Myšecach w serbskich drastach mały program. Pod nawodom knjeni Hejdušcyneje rejoyachu mjez druhim „Šewca“.

Hosćo zwuraznichu swoje wjesele nad poradženjom akcije. Tež serbska hospodliwost bě jich jimała. My Hodźijčenojmy smy tróšku hordži na to, zo steji naša cyrkew nětko w jednym rjedže z wuznamnymi městnosćemi w Berlinje, Strašburgu a Praze. W Němskej nět wjace ludži wě, zo njejsu wjesne tafle we Łužicy dwurěčne dla bliskosće k Pólskej a Českej, ale zo je tu najmjeńši słowjanski narod žiwy a zo so tu ludžo ze swojim prócowanjom wo zdžerženje wěry, řeče a tradicijow za přichod serbstwa angažuja. **Gerat Krawc**

W službje za cyrkej a Serbow – 30 lět SET

Přednošk na zhromadźiznje Serbskeho ewangelskeho towarstwa 31. oktobra 2024 w Njeswačidle

Na Serbskim cyrkwiniskim dnju 18. junija 1994 w Njeswačidle založi so Serbske ewangelske towarstwo. Tehdyši namjet Trudla Malinkoweje, hłownu zhromadźiznu stajnje na reformaciskim dnju popoždnu přewjesć, je so w běhu lět jako dobry wopokazał. Je to statny swjaty dzeń, na kotrymž su dopoždna kemše, popoždnu pak jědže so na zetkanje ewangelskich Serbow.

Towarstwo ma jednoru strukturu: hłowna zhromadźizna – předsydstwo – předsyda. Předsydstwo je so w zańdženych třoch lětdžesatkach zwjetša dwójce abo trójce wob lěto schadźowało. Přenje 22 lět bě Měrćin Wirth předsyda, wot 2016 hač do džensnišeho je to Mato Krygár. Ličba čłonow wosta w zańdženych 30 lět někak stabilna.

Založenje w léce 1994

Trěbnosć za založenje towarstwa wurósće ze scěhowacych rozmyslowanjow: Cyrkwinske skutkowanje za ewangelskich Serbow bě so po přewróće po zwučenych kolijach dale wjedło, kaž běchu to Serbske cyrkwinske dny, wudawanje Pomhaj Bóh abo serbske kemše w jednotliwych wosadach. Aktiwity zepěrahu so hłownje na džěło fararjow a lajkow bjez wjetšich finansielných narokow. Za Pomhaj Bóh přewza Ludowe nakładnistwo Domowina po přewróće džěl koštow, tola na njejasnym juristiskim zakładze. Serbske cyrkwinske aktiwity njemóžeše Založba za serbski lud spěchować, dokelž je wozjewjenje serbskeho Božeho słowa winowatostny nadawk cyrkweje, kotryž ma so z cyrkwinskih dawkow garantować. Podobnje njemóže založba tež šulstwo abo rozhlós spěchować. Tola cyrkwinske struktury su dosć hierarchiske a njesu projektowemu džělu přejara wotewrjene, mjeztym zo džěla towarstwo ze sebje, ma swójske pjenjezy a móže ze snadnym zarjadniskim podžělom spěšnje jednać, a to we wosadach, ale tež w zjawnosći, w rozhlósu, w časopisu Pomhaj Bóh a druhdže.

We wustawkach steji wo nadawkach towarstwa: „Zaměr towarstwa je spěchowanje serbskeho ewangelskeho žiwjenja. Tutón zaměr so wosebje zwoprawdža přez podpěru serbskich cyrkwinskih zarjadowanjow, přez kubłanske a informaciske zarjadowanja a projekty, kotrež služa pěstowanju serbskeho ewangelskeho herbstwa abo druhim potřebam ewangelskich Serbow.“ Formulacija „serbske ewangelske žiwjenje“ a nic „hornjoserbske“ je so woliło, zo by towarstwo po cyłej Łužicy skutkować móhlo, snadź z wotdžělowaj za Hornju a za Delnju Łužicu, podobnje kaž Maćica a Maćica Serbska. Delnja Łužica je so pak

Přednošowar sup. n. w. Jan Malink z Budyšina na lońšej zhromadźiznje SET w Njeswačidle
Foto: Trudla Malinkowa

hinak rozsudžiła, z tym zo založichu tam w samsnym léce 1994 Spěchowańske towaristwo za serbsku rěc w cerkwi. To wopokaza so w běhu lět jako zmysłapołne džělenje.

Přístup k Domowinje?

Tamne nadregionalne serbske towarstwa, kiž nastachu po přewróće, zastupichu wot lěta 1991 po dlěšich abo krótsich diskusiach do Domowiny. Tež na SET mjerše so wočakowanje, zo so za tutu kročel rozsudzi. Na hłownej zhromadźiznje SET 1996 w Rownom so namjet přeni króc wupraj. W oktobrje 1997 wuradžowaše so wo tym z předsydu Domowiny. Na hłownej zhromadźiznje 1997 w Drěwcach wuprajichu wjacori čłonojo wobmyslenja přećiwu přistupej. W protokolowej knize steji sada: „Powšitkowne mjenje je, zo dyrbi SET z přistupom k Domowinje dočakać, doniž njesu problemy w Domowinje wujasnjene a zřadowane.“

27. apryla 1999 wotmě so dalše rozmołwne koło z Domowinu, tola w léce 2000 rozsudzi předsydstwo, zo towarstwo tuchwilu Domowinje njepřistupi. Při tym je hač do džensnišeho wostało.

Hladajo na wobšěrne gremijowe džěło, kotrež by z čłonstwom we wulkej organizaciji zwisowało, a hladajo na snadny wužitk za spjeljenje towarstwowych zaměrow

ma so tehdyši rozsud jako zmysłapołny wobhladować. Z tym wobchowa sej towarstwo tež nutřkownu swobodu napřečo rozsudam Domowiny.

Zhromadne džěło

Dobre, hdyž tež nic intensiwne kontakty wobsteja k paralelnemu, wězo wjetšemu Towarstwu Cyrila a Metoda. Wosebje za čas předsydstwa Jurja Špitanka so mjezsobne zwiski hajachu. Wot 2000 do 2002 přewjedžechu so zetkanja předsydstwow. Wosebje pak z delnjoserbskim spěchowaniskim towarstwom je so w běhu lět dobre zhromadne džěło wuwilo.

Cyrkwinske dny

Ważny nadawk za towarstwo je wuhotowanje Serbskich ewangelskich cyrkwinskih dnjow. Wot lěta 1995 přewza towarstwo zamołwitosć za nje. Kóždy cyrkwinski dzeń měješe swoju barbu a swój wjeršk. Spomnić ma so na to, zo wurósće z cyrkwinskeho dnja lěta 2005 w Bukecach kóždolětnu pučowanje z dworowym swjedženjom we Wuježku, kotrež so mjeztym w Hrubjelčicach přewjedže. Dale je z cyrkwinskeho dnja wušoł Serbski domizniski dzeń Wojerowskich kónčin, kotryž ma swój začatok na cyrkwinski dnju lěta 2007 we Wojerecach a kotryž móže mjeztym na 16lětnu tradiciju zhladować.

Serbski cyrkwinski dzeń je so tež w Delnjej Łužicy zadomił, kaž to wjacore zhromadne dny dopokazuja: Brjazyna 1998, Korjeń 2009, Tšupc 2017 a Gołkojce 2024. Tež za sobuskutkowanje na němiskich abo mjezynarodnych cyrkwinskih dnjach přewza towarstwo zamołwitosć. Wone wobdžěli so na němiskich cyrkwinskih dnjach w Lipsku 1997, Berlinje 2003 a 2017, w Drježdžanach 2011, na Łužiskim cyrkwinski dnju w Zhorjelcu 2022, na mjezynarodnych zetkawanskich dnjach w Praze 2005 a we Wróclawju 2014.

Kemše w Drježdžanach

Składnostnje 150lětneho jubileja serbskich kemšow w Drježdžanach 1998 da towarstwo nastork za wobnowjenje serbskich kemšow w sakskej stolicy. Mjeztym so wone dale wjedu jako wosadne popoždne na soboće do 1. adwenta a jako katolske kemše.

Džěćace a młodźinske džěło

Ważny nadawk towarstwa je džěło z džěćimi a młodostnymi. Serbske nabožne tydženje přewjedžechu so w zamołwitosći Jana Malinka wot 1997 do 2010. Wot 2013 stara so Jadwiga Malinkowa wo Serbske ewangelske kóncy tydženja. ⇨

⇒ Wot lěta 2005 zarjadowa Krygarjec swójba dworowy swjedzeń we Wuježku pod Čornobohom, kotryž započinaše so z dlěšim pućowanjom dorosćenych a džeći. Po nutrnosti scěhowaše kulturny poskitk a zhromadna wječer. Wot lěta 2021 wjedže so tuta tradicija wot Maćijec swójby w Hrubjelčicach dale, při čimž so ekumeniske wuprudjenje hladajcy powyšić.

Serbski bus

Zajězdy Serbskeho busa založi sup. Gerhard Wirth hižo w NDRskim času. Pozdžišo rjadowaše je Handrij Wirth zhromadnje z bratrom Měrčinom we wobłuku towarstwa. Zajězdy wjedžechu do Českeje, Pólskeje, Sakskeje a do Delnjeje Łužicy

Serbske Bjesady

Po lěće 2000 nastachu w Bukecach, Rakecach a Hodźiju Bjesady. Tež we Wojerowskej wosadze so zajimcy do serbskeje skupiny hromadźachu. SET Bjesady po swojich móžnosćach podpěruje, na přikład přez zarjadowanje zhromadnych džěłar-ničkow wot lěta 2013.

Pismowstwo a hudźba

Serbske ewangelske towarstwo je so starało wo wudawanje serbskeho ewangel-skeho pismowstwa a hudźby. Prěni skutk towarstwa běše zestajenje „Lekcionara“, kotryž so 1997 wuda. Hłownje Kata Malinkowa a Měrćin Wirth, technisce podpěranaj wot Lubiny Exleroweje, hoberske džěło tehdy zdokonještaj.

Mato Krygař z Wuježka – předsyda SET wot lěta 2016

Foće: Trudla Malinkowa

Měrćin Wirth z Budyšina – předsyda SET wot založenja 1994 hač do lěta 2016

W samsnym lěće wuńdže informaciske topjeno wo ewangelskich Serbach serbsce a němsce, jendzelsce potom 2008. Němske topjeno dožiwi hač do 2016 pjeć nakładow a je z tym najwuspěšniša publikacija towarstwa.

Za nabožne tyždenje wuda so 1998 spěwnik „Wot schadženja slónca“. Towarstwo wuda dale „Žišece cerkwine spiwanja“ 2008 a kemšacy porjad. Tute zešiwki mějachu swój čas a su so mjezty m narunali přez delnjoserbsku „Tycu“, hornjoserbsku „Zerničku“ a přez hornjoserbske spěwarske. 2006 wuda towarstwo serbske spěwy w sadźbje Dannyja Schmidta za pozawnowe chóry, kotrež so tu a tam přeco hišće wužiwa. „Zernička“ z lěta 2022 z načasnymi spěwami a modlitwami je dotal najnaročniši publikaciski projekt towarstwa.

Wot lěta 2000 je towarstwo wobdźělene na wudawačelstwe časopisa Pomhaj Bóh. Po woteńdženju Annemarie Albertoweje na wuměnk 1998 a hladajo na so bližacy wuměnk sup. Siegfrieda Alberta dyrbješe so naslědnistwo rjadować. Měrćin Wirth wujedna financne naležnosće ze Założbu za serbski lud, tak zo móžeše Trudla Malinkowa jako swobodna publikistka redakciju wot 1. januara 2000 přewzać. W běhu zaštyju lětdziesiątkow zdoby sej časopis powšitkowne připóznacze za swój wysoki wobsahowy niwow.

Tež iniciatiwa a wšelaka podpěra za wudaće wšědných Hesłow Ochranowskeje wosady w serbskej rěči wot lěta 2001 wuńdže z towarstwa. Běše to namjet te-

hdyšeho kandidata teologije Jensa Buliša.

2011 wuda towarstwo cejdeju z kěrlušemi Jana Kiliana. Pod cyłkownym nawodom Liany Bertokoweje a Měrćina Wirtha zdokonja so wumělske a organizatoriske džěło. 2023 natoči so z podpěru towarstwa dwanaće kěrlušow za Serbski rozhlós z chórom Budyšin.

Digitalne medije

Pismowstwo bě dotal wjazane z papjeru. W přiběracej měrje wužiwa so digitalne medije. Wot lěta 2000 je internetna prezentacija towarstwa w syći, kiž bu 2024 přez Stefana Cušku wobnowjena. Na stronje www.setpb.de su wozjewjene serbska Kemšaca kniha, Ochranowske hesta a wšitke wudaća Pomhaj Bóh wot 1950 hač do džensnišeho. Tam namaka so tež pytanska funkcija za mjenami a wosobami w Pomhaj Bóh, štož je wužitny srědk při slědženju a pisanju.

Wot lěta 2023 wobsteji na platformje Signal chatowa skupina za spěšnu serbsku ewangelsku komunikaciju. Tutej „Serbskej ewangelskej skupinje“ přisłuša dotal 20 člonow. Myslu sej, zo by so móhła skupina wutwarić na centralny organ za aktualnu serbsko-ewangelsku komunikaciju.

Wopomjatna kultura

Towarstwo staraše so tež wo serbsku ewangelsku wopomjatnu kulturu. W jeho zamołwitosći postajištej so pomnikaj za přeložerja Lutheroweho katechizma Wjaclawa Warichiusa w Hodźiju 2006 a za Jana Kiliana w Kotecach 2011. Wobnowjene buchu Lutherowy pomnik we Wětrowje 2004 a pomjatny kamjeń w Budyšinje před Michatskej cyrkwju 2007 kaž tež narowne pomniki fararja Handrija Lubjenskeho na Tuchorskim pohrjebnišću w Budyšinje 2003, misionara Jana Augusta Měrćinka w Małym Wjelkowje 2005, fararja Handrija Bróska w Budestecach 2007, přeložerjow serbskeje biblije Jana Wawera w Bukecach 2003 a Mateja Jokiša w Hbjelsku 2005. Dale staj so w zamołwitosći towarstwa wobnowiwoj napismowej tafli na Michatskej farje w Budyšinje 2002 a na šuli w Rakojdach 2008/2022. Pomnikowe džěło wukonještaj we hłownym Trudla Malinkowa a Měrćin Wirth.

30lětna džěławosć

Towarstwo je w zańdženych 30 lětach wobstajnje skutkowało a po swojich mocach tójšto nadžětało. Wone ma dobre mjeno w Serbach. Na tym mějachu člonjo podžěl ze swojimi namjetami a swojim skutkowanjom. Wjele je so rjadowało přez předsydstwo, najwjetšu zaslužbu pak mataj dotalnej předsydy Měrćin Wirth a Mato Krygař. Njeh je towarstwu spožčene, skutkować kaž dotal tak w přichodže Bohu k česći a Serbam k wužitku.

Jan Malink

Po serbskich ewangelskich duchownych pomjenowane domy a rumnosće (1)

Michał Frencel – farar, přeložowar a řečewědnik

Tójšto zaslužbných serbskich ewangelskich fararjow počesćichu po smjerći z postajenjom pomnika abo připrawjenjom pomjatneje tafle. Po někotrych tež wšelake zjawne domy abo rumnosće pomjenowachu. Na tele wašnje spožčenja mjena je, dalokož znate, dohromady džesać serbskich ewangelskich duchownych z Hornjeje a Delnjeje Łužicy počesćenych.

Su to po alfabetiskim rjedže fararjo Michał Frencel, Salomon Bohuchwał Frencel, Jaroměr Hendrich Imiš, Jan Kilian, Mato Kosyk, George Körner, Oskar Pank, Hadam Bohuchwał Šerach, Bogumił Šwjela a Handrij Zejler.

W lětušej seriji Pomhaj Bóh maja so tući zaslužbni fararjo a po nich pomjenowane městnosće předstajić.

Michał Frencel

Michał Frencel narodži so 1628 jako syn knježeho šosarja w Běčicach pola Hodžija. Wón bě stipendiat Wjerchowskeje šule w Mišnje a studowaše teologiju w Lipsku. Jako farar skutkowaše wot 1651 w Kózlom pola Niskeje a wot 1662 hač do swojeje smjerće w Budestecach. Wón wuda wšelake spisy w serbskej a němskej rěči a přeloži na zakładze Budyskeho dialekta Nowy zakon do serbsčiny, kotryž wuńdže w lěće jeho smjerće w ćišću. Z tym zmóžni Serbam přistup k wažnemu spisowemu křesćanstwa a stwori zdobom zakłady hornjoserbskeje spisowneje rěče. Michał Frencel wuznawaše so jako přeni Serb k zhromadnosći słowjanskich ludow. Wón zemřě 1706 w Budestecach a je tam pochowany.

„Dom Michała Frencela“ w Budestecach (2014)

Za čas fararja Morica Domaški natwari Budestečanska wosada w lěće 1914 na cyrkwińskej ležownosći wosadny dom. Wuhotowany ze žurlu, rumnosćemi za zhromadźizny, kuchnju a sanitarnymi připrawami služeše dom generacijam wosadnych jako schadźowanišćo. W hornim poschodze měješe domownik swoje bydleńje. W nětčišim času wšak dom hižo pońje wučězeny njeje.

„Dom Michała Frencela“ služi Budestečanskej wosadze za wšelake zarjadowanja. Zboka zachoda steji kamjeń z pomjatnej tafle za zaslužbneho wosadneho fararja.

Składnostnje stoteho jubileja w lěće 2014 da wosada dom z podpěru spěchowanskich srědkow wotwonka wobnowić. Zdobom nasta přeće, spožčić jemu mjeno, kiž je z wosadu zwjazane. Po dlěšim rozmyslowanju wobzamkny cyrkwińske předstajěrstwo, jón po swojim zaslužbnym něhdy-

šim fararju Michale Frencelu pomjenować.

Spožčenje mjena z wotkryćom wotpowědneje tafle wotmě so 21. septembra 2014 přez wosadneho fararja Christopa Kästnera a Serbskeho superintendenta Jana Malinka. Z metala džěłana tafle je přičinjena na kamjenju z lužiskeho zornowca, kiž steji w małym zelenišću zboka zachoda do wosadneho domu. Napis na njej rěka: „Michael-Frentzel-Haus / Dom Michała Frencela / Pfarrer in Großpostwitz / von 1662 bis 1706 / Übersetzer des Neuen Testaments / in die obersorbische Sprache“.

Swjatočnosći před domom přizamkny so na žurli swjedźenske zarjadowanje, na kotrymž měješe Jan Malink přednošk wo žiwjenju a skutkowanju Michała Frencela. Wo hudźbne wobrubjenje postarachu so wosadni dujerjo z přewodom kěrlušow a chór Budyšin ze serbskimi duchownymi spěwami.

Dalše wopominanja Frencela

W zachodze Budestečanskeje cyrkwy steji narowny pomnik Michała Frencela a jeho mandželskeje, kotryž bu w lětach 1980/83 wobnowjeny. K wšelakim składnosćam so tam Serbja w běhu lět zeńdžechu a na jeho zaslužby spominachu.

Na hišće njedotwarjenej žurli wosadneho doma spěwaje chór Budyšin składnostnje spožčenja mjena Michała Frencela w lěće 2014.

Fóce: Trudla Malinkowa

Trudla Malinkowa

Heslo na léto 2025

słowa: 1. Tes 5,21
hudźba: Evelyn Fiebiger

Delnjoserbske towarstwo po wólbje

Dźělawasć Spěchowanskeho towarstwa za serbsku rěč w cyrkwi je přichodne tři léta zawěšćena. Jeho člonoj wuzwolichu na hłownej zhromadźiznje dnja 30. nowembra w serbskim wosadnym srjedźišću w Choćebuzu-Chmjelowje dr. Hartmuta Leipnera zaso za předsydu, dr. Madlenu Norberg za městopředsydu, Karinu Radacowu za pokladnicu a Wernera Měškanka za přisydnika. Towarstwo, kotraž zjednoći tuchwilu 44 člonow, ma z tym dweju teologisce jara derje wukubtaneju lektorow na čole.

Předsyda pokaza mjez druhim na šěroko zapožožene skutkowanje towarstwa a na 15 delnjoserbskich kemšow w léće 2024, z nich štyri ryzy serbske a jednaće dwurěčnych. Na nich wobdźěli so dohromady ně-

hdže 1 500 kemšerjow. Z tym je so serbski rěčny rum cyrkwy dalše léto jako stabilny wopokazał. Zaměr 1994 založeneho Spěchowanskeho towarstwa za serbsku rěč w cyrkwi a wot léta 1988 skutkowaceje dźěloweje skupiny Serbska namša, zo měli so přez léto znajmjeńša raz wob měsac kemše w delnjoserbskej rěči wotměć, dopjeje so mjez tym hižo cyty lětdžesatk.

Wo nabožnych temach rozprawja so prawidlownje w delnjoserbskim tydzeniku Nowy Casnik na wosebitej stronje pod napisom „Pomogaj Bog“. Tež w delnjoserbskim rozhłosu so wotpowědne přinoški wusyłaja. Nadrobnje informuje so wo wšitkich serbskich cyrkwinskih aktiwitach na internetowej stronje serby-ekbo.de.

Werner Měškank

Zhromadźizna Spěchowanskeho towarstwa za serbsku rěč w cyrkwi w serbskim wosadnym srjedźišću w Choćebuzu-Chmjelowje

Foto: Werner Měškank

Hainwalde 2025

Serbske ewangelske towarstwo přepróšuje létsa **wot 25. do 27. apryla** na serbski ewangelski kónc tydzenja do Hainwalde w Žitawskich horinach. Přepróšene su dźěći, młodostni, swójby, samostejacy, wuměnkarjo – haj, wšitcy, kiž so na serbsku zhromadnosć wjesela. Chcemy zhromadnje spěwać, pućować, kopańcu hrać, kemše swječić a hišće wjele wjac. Přizjewjenja su hač do 9. měrca móžne w serbskej superintendenturje w Hodźiju (mejlika: serbska-superintendentura@web.de).

Kónc tydzenja plaći 60 eurow za dorosćenych a 25 eurow za dźěći wot třoch do sydomnaće lět. Prošu přepokazajće pjenjezy hač do 9. měrca na konto Serbskeho ewangelskeho towarstwa:

IBAN DE03 8555 0000 1000 0831 67,
BIC: SOLADES1BAT,
Wokrjesna nalutowarnja Budyšin,
pod heslom „Hainwalde 2025“.

Na zhromadny kónc tydzenja wjeseli so **přihotowanski wuběrk**

Adwentnička w sakskej stolicy

Po mjeztym dohlódněj tradiciji zetkach so na předwječoru přenjeho adwenta serbscy křesćenjo, kotřiž bydla w sakskej stolicy, k swojej ekumeniskej adwentničke we wosadnym domje swj. Hubertusa na Běłym jelenju w Drježdžanach. Po nysporje ze sup. Krystofom Rummelom pjelnjachu žiwe rozmožy mjez někak dwaceći wobdźělnikami wosadnu žurlu. Wosebje strukturelne změny w ewangelskej kaž tež w katolskej cyrkwi Sakskeje a wusutki tutych na serbske wosady so žiwje diskutowachu. Tež wšelake krótkte přinoški k stawizniskim temam so ze zajimom přijimachu. Mjeztym zaklinča přeco zaso móčne adwentne spěwanje.

Krystof Rummel

Dźěćacy projektowy chór za cyrkwinski džen 2025

Přepróšujemy wutrobnje wšitke dźěći, kiž maja wjesele na spěwanju, na přenjeju probu dźěćaceho projektowego chóra za lětuši Serbski ewangelski cyrkwinski džen w Husce. Proba budže sobotu, 18. januara, wot 10 hodź. hač do někak 11 hodź. we wjacegeraciskim domje w Budyskej Strowotnej studni, Otto-Nagelowa-dróha 3. Nawod změje něhdyši kantor Michalskeje wosady Danny Schmidt. Po probje so hladajo na ličbu dźěći rozsudži, hač so projekt dale wjedže. Wustup na swjedženjskich kemšach 18. meje w Husce budže jedna band přewodźec.

Mato Krygař, předsyda SET

Dohodowna zhromadnosć na Budyskej Michalskej

Na druhej njedźeli w adwencie zetkach so kaž kóždy léto serbscy ewangelscy wěrwi Michalskeje wosady na swoju adwentničku. Hromadže z hosćimi zbliska a zdaleka běchmy na tutym popołdnu přez 30 wosadnych ze štyrjoch generacijow.

Po kemšach ze Serbskim superintendentom Krystofom Rummelom podachmy so na hodownje wupyšenu wosadnu žurlu. Tam běchu pilni pomocnicy slódnju swaćinu pripravowali. „Nětk swjećimy zaso luby adwent“ zaspěwachmy zhromadnje ze „Zernički“ a dachmy sej potom tykanc a wosušk zesłodžeć. Hnydom wuwi so čita bjesada. Mały program poskićichu Marta a Helena Malinjec a Leńka Maćijec ze spěwami na pišćalce. Sup. Rummel dopomni přitomnych na jubilej. Před 25 lětami je Trudla Malinkowa jako redaktorka časopisa Pomhaj Bóh započala. Wón dżakowaše so jej za spomóžne dźěło z kwěćelom. Dwě hodźiny minyštej so bjesadujo a spěwajo kaž z wětřikom. **Marka Maćijowa**

Powěšće

W Huštanju pola Wětošowa přeco hišće dwaj wosadnaj z ruku zwonitaj. Tak je bylo tež před dwurěčnymi kemšemi druhu adwentnu njedzela. Předowanje měješe fararka Astrid Schlüter a liturgiski nawod lektor Hartmut Leipner. Džěci a młodostni pokazachu sceniske hraće w delnjoserbskej rěči na temu „Za čim wonja přichod?“ W hrě su wotmołwili młodostna, mać a pastyr za hodowne žlobikowe hraće na prašenja podcastkarki.
Foto: Hartmut Leipner

Malešecy. Sobotu do přenjeho adwenta, 30. nowembra, wuhotowaše chór Židžino dwurěčny program z adwentnymi spěwami w Malešanskej cyrkwi.

Dešno. Tradicionalne adwentne spěwanje chóra Łužyca wotmě so přenju adwentnu njedzela, 1. decembra, w Dešnjanskej cyrkwi. Krótku nutrnosť při tym měješe lektor Hartmut Leipner. Po tym běchu wšitcy do susodneho domizniskeho muzeja na kofej

Pomhaj Bóh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Farski puć/Pfarrweg 6, 02633 Hodźij/Göda; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Priwatny puć/Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen

Zamołwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 03591 600711, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)

Čišč: Lessingowa čišćernja, Kamjenc

Vertriebskennzeichen: 2 B 13145 E

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625

Abonement a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Kreissparkasse Bautzen

IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67
BIC: SOLADES1BAT

Pomhaj Bóh spěchuje so wot Załožby za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiražki z dawkowych srědkow na zakładze hospodarskich planow, wobzamknjenych wot Němskeho zwjazkowneho sejma, Krajneho sejma Braniborskeje a Sakskeho krajneho sejma.

Lětny abonement plaćí 15 eurow.

a na wotewrjenje wosebiteje hodowneje wustajeńcy přeprašeni.

Wojerocy. W zašłym adwencie wuhotowachu we Wojerowskej Janskej wosadze hižo 22. raz žiwu adwentnu protyku. Kóždy dzeń zetkach so wobdžělnicy při Janskej cyrkwi a so wottam k Božemu narodkej a dale k městnosćam krótkeho programa podachu. Mjez wuhotowarjemi wječorka bě 2024 přeni króc serbska Bjesada z Horow pola Wojeroc. Zhromadne pućowanje po adwencie nawjeduje hižo wjele lět Wojerowski diakon Torsten Vogel.

Choćebuz. Štwórtk, 5. decembra, zeńdže so Serbska přirada braniborskeje ewangeliskej cyrkwi k swojemu prawidłownemu poľětnemu zetkanju w Choćebuzu. Bytostnej temje wuradžowanjow běštej schwalenje noweje směrnycy za rozdžělenje pjenjez, hladajo na mjenje financnych srědkow za serbske cyrkwinske džěto w Braniborskej, kaž tež problemy na Serbskim gymnaziju w Choćebuzu nastupajo wučbu nabožiny na tutej šuli.

Na adwentniče w Budyšinje (hlej str. 7) zapiskašćej Marta Malinkec (nalěwo) a Leńka Maćijec na pišćalce.
Foto: Jürgen Maćij

Dary

W nowembru je so darilo za Pomhaj Bóh 100 eurow a 35 eurow a za Serbske ewangelske towarstwo 15 eurow. Bóh žohnuj dary a darićelow.

Spominamy

Před 500 lětami, 6. januara 1525, narodži so wučenc a humanist **Kaspar Peuker** jako syn rjemjeslniskeho mištra w Budyšinje. Wón wobknježeše serbsku rěč, najskeje bě jeho mać serbska. Jeho staršiski dom steješe w Budyskej serbskej štwórci, na

Serbskej hasy. Po wopyće łaćonskeje šule (gymnazija) w Budyšinje a w Goldbergu studowaše filologiju, matematiku, astronomiju a medicinu we Wittenbergu a w Frankfurt nad Wódr. Wot 1548 skutkowaše jako profesor filologije, matematiki a mediciny na Wittenbergskej uniwersiće. Bydleše tehdy w domje Phillippa Melanchthona a zmandželi so w léce 1550 z jeho džowku. Bě dowěrník swójeho přichodneho nana a poradžowaše jeho wosebje w słowjanskich naležnosćach. Po smjerći Melanchthona 1560 wjedžeše jeho džěto dale. Nabožnych a politiskich rozestajenjow dla bě wot 1574 do 1586 na Lipščanskej twerdžiznje zajaty. Wot 1587 bě dwórski lékař w Dessauwe, hdžež 1602 zemřě. Njedaloko jeho ródneho domu, na rózku Žitnjeje a Zadnjeje Bohateje hasy w Budyšinje, dopomina wot lěta 2002 pomnik z bustu Kaspara Peukera na wuznamneho syna města.
T.M.

Přeprašujemy

05.01. 2. njedzela po hodžoch

10.00 Serbsko-nimska muzikowa namša z Geraldom Schönóm w Žylowje (fararka Köhlerowa, lekt. Leipner)
14.30 ekumeniski nyšpor w cyrkwi Našeje lubeje knjenje w Budyšinje (kanonik Sćapan, sup. Rummel), po tym hodownička na Benowej žurli

12.01. 1. njedzela po Třoch kralach

12.00 nutrnosť w serbskim rozhtosu (fararka Malinkowa)

14.01. wutora

19.30 Bjesada na farje w Rakecach

16.01. štwórtk

18.30 Bjesada na farje w Bukecach

17.01. pjatk

17.00 Wósadne wótpołdno z pśednoskami a sceniskim grašim wó gołkowskich fararjach na farje w Gołkowskach (lekt. Leipner)

19.01. 2. njedzela po Třoch kralach

08.30 kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (sup. n. w. Malink)

26.01. 3. njedzela po Třoch kralach

10.00 dwurěčne kemše w Rakecach (farar Malink)

W februaru wusyla so ewangelske Nabožne słowo k dnjej w serbskim rozhtosu.

02.02. Poslednja njedzela po Třoch kralach

10.15 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej (sup. n. w. Malink) z kemšemi za džěci (Leńka Meyerec)

12.00 nutrnosť w serbskim rozhtosu (sup. Rummel)

Terminy zestajiła
Serbska superintendentura